

3. SZABADSÁG – SZABADÍTÁS

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 2.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

BARTHA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

FEKETE, K., A Heidelbergi Káté magyarázata, Budapest 2013.

KÁLVIN, J., Tanítás a keresztyén vallásra, Budapest 1986.

SZÜCS, F., Hitvallásismeret, Budapest 1995.

TÖRÖK, I., Dogmatika, Amsterdam 1985.

WESTERMANN C., Az Ószövetség theológiájának vázlata, Budapest 1993.)

A Biblia lapjain Isten nagyon sokszor Szabadító Istenként mutatkozik be. Az ószövetségi történetekben számtalanszor szó szerinti szabadulásélménye van a választott nép tagjainak. Az Újszövetség történeteiben a testi szabadulások mellett (Jézus gyógyításai) a lelki szabadulásra kerül a hangsúly. Istent gyakran szólítja a zsoltáros Szabadító Istennek. „Uram, szabadító Istenem, hozzád kiáltok éjjel-nappal.” (Zsolt 88,2) Az Újszövetség lapjain pedig Jézus a Szabadító. (Nevének is ez a jelentése: Jésua.)

Szabadítás az Ószövetségben: Izráel történetének a legmeghatározóbb élménye az egyiptomi rabszolgaságból való megszabadulás. „Még gyermek volt Izráel, mikor megszerette, Egyiptomból hívtam ki fiamat.” (Hós 11,1) Ez a szabadulásélmény határozza meg a népnek az Istennel való viszonyát. A szabadulás előestéjén már Isten gondoskodott arról, hogy ez az esemény megmaradjon örökre a népe emlékezetében, és elrendelte, hogy a páskavacsorát ezentúl mindig megünnepeljék. „Legyen ez emléknep a számotokra, és ünnepeljétek meg az Úrnak nemzedékről nemzedékre. Örök rendelkezés az, hogy megünnepeljétek.” (2Móz 12,14) A Tízparancsolat, Isten törvénye, rögtön az elején utal az Úr szabadító tetteire. Isten bemutatkozik, és elmondja, hogy az a legfontosabb bizonyítéka annak, hogy népe Őhöz tartozik, hogy véghezvitte rajtuk a nagy szabadulás csodáját. „Én az Úr vagyok, a te Istened, aki kihoztalak téged Egyiptom földjéről, a szolgaság házából.” (2Móz 5,6)

Az egyiptomi rabszolgaságból való szabadulás élménye lett a legjelentősebb Izráel emlékezetében. A zsidó nép Bibliában lejegyzett történelmének egész ideje alatt folyamatosan találkozunk újra és újra olyan történetekkel, amelyekben Isten szabadítóként mutatkozik meg. A vörös-tengeri átkelés után a pusztai vándorlás során sorban tapasztalja a nép, hogy Isten megszabadít. Megszabadítja a vándorló népet a szomjúságtól, Isten csodát tesz: az íhatatlan vizet íhatóvá változtatja (2Móz 15,22–25), megszabadítja az embereket az éhségtől, amikor fürjet és mannát ad (2Móz 16,11–15). A 106. zsoltár végigvezeti ezt a gondolatot a pusztai vándorlás egészén. Érdekes, hogy valahányszor a nép zúgolódni kezd éhség vagy szomjúság miatt a pusztában, Isten mindig egy kegyelmes, szabadító tettel válaszol.

Amikor a nép megérkezik Kánaánba, és a vándorló életformát a letelepedett váltja fel, abban az időszakban egy újfajta szabadulásélményt ad Isten a népének. Már nem közvetlenül szabadít meg, hanem a szabadítást közvetítők által adja. A kánaáni őslakosok folyamatos fenyegetettséget jelentettek. Isten ebben a helyzetben küld egy embert, aki a szabadítás vezetője lesz, azaz egy kiválasztott szabadító által viszi véghez a szabadítást. De fontos megjegyezni, hogy a politikai szabadságot megelőzte a bálványimádástól való megszabadulás. Miután felismerték az emberek, hogy Istenhez kell imádkozni, kaptak megmentőt. A királyok korában a harcok és háborúk révén a királyok vihették véghez a szabadítást, de Isten segítségével. Ahogyan ezt Dávid egyik imádságában is olvassuk: „Te adsz győzelmet a királyoknak...” (Zsolt 144,10) Találkozunk két másik fogsággal is az Ószövetségben: az asszír és a babiloni fogsággal.

Elsősorban a babiloni fogság az, aminek az élménye mély nyomot hagyott Isten népének az életén. A szabadság, a haza, a kultusz gyakorlásának az elvesztése nagyon megrázta Isten népét. Isten a fogságból való szabadulást próféták sorával ígérte. „*Abban az időben, amikor összegyűjtelek, haza is hozlak benneteket. Bizony, hírnevessé és dicsővé teszlek benneteket a föld minden népe között. Meglátjátok majd, hogy jóra fordítom sorsotokat! – mondja az Úr.*” (Zof 3,20) Aki a múltban szabadító volt, az a jelenben és a jövőben is Szabadító. Isten nem véletlenül rendelte el a szabadulás emlékére a páskavacsorát. Emlékeztül adta azért: ne felejtsek el soha, hogy Ő az az erős Isten, Aki kiszabadította a múltban a reménytelen helyzetből választott népét. Az a tapasztalat adjon reménységet minden jövőbeni fogság idején, hogy az Isten nem változik, Aki a múltban megszabadított, a jövőben is megszabadít.

Az Ószövetség alapvetően kollektív gondolkodású. A szabadulás is általában az egész népre vonatkozott, ám találkozunk egyéni szabadítás-történetekkel is, elsősorban a Zsoltárok könyvében, ahol az egyéni nyomorúságból és bajból szabadítja meg Isten az embert.

Az Ószövetségben a szabadság az Isten általi megszabadítottságot jelenti. Ebbe a szabadságba beletartozik a megváltás fogalma is. Isten a Szabadító, Aki megváltja népét. Különösen Ézsaiás próféta hangsúlyozza ezt. „*Ne félj, férgecske Jákób, maroknyi Izráel! Én megsegítelek – így szól az Úr, a te megváltód, Izráel szentje.*” (Ézs 41,14)

Szabadítás az Újszövetségben:

Az Újszövetségben a szabadítás a bűnből, a bűn zsoldjától: a haláltól való szabadulást és a törvénytől való szabadságot jelenti. Az ember a bűnben születik, a bűn rabszolgája. „*Mert amikor a bűn szolgálai voltatok, szabadok voltatok az igazságtól. De milyen gyümölcsöt termett ez akkor nektek? Bizony, most szégyenkeztek miatta, mert ennek vége a halál! Most azonban, miután a bűntől megszabadultatok, és Isten szolgálai lettetek, már ez meghozta nektek gyümölcsét, a megszentelődést, amelynek vége az örök élet. Mert a bűn zsoldja a halál, Isten kegyelmi ajándéka pedig az örök élet Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.*” (Róm 6,21–23) Amíg az ember bűnben él, addig a bűn rabszolgája. Jézus egyszer beszélgetett a benne hívő zsidókkal a szabadság és a bűnben való szolgaság kérdéséről. Ebből a beszélgetésből kiderül, hogy Jézus szerint az a szabad ember, aki Őbenne hisz.

„*Így szólt akkor Jézus azokhoz a zsidókhoz, akik hittek benne: Ha ti megtartjátok az én ígémet, valóban tanítványaim vagytok; megismeritek az igazságot, és az igazság megszabadít titeket. Ők ezt kérdezték tőle: Ábrahám utódai vagyunk, és soha nem voltunk szolgálai senkinek. Hogyan mondhatod hát: Szabadok lesztek? Jézus így válaszolt nekik: Bizony, bizony, mondom nektek, hogy aki bűnt cselekszik, az a bűn szolgája. A szolga pedig nem marad a házában örökre: a fiú marad ott örökre. Ha tehát a Fiú megszabadít titeket, valóban szabadok lesztek.*” (Jn 8,31–36)

Az újszövetségi szabadságfogalom szempontjából a legfontosabb kérdés az, hogyan szabadulhat meg az ember a bűn büntetésétől, hogyan szabadulhat meg Isten bűn miatti jogos haragjától. A válasz pedig: Jézus Krisztus szabadít meg, azaz a Benne való új élet, a hit által szabadul meg az ember. Egyedül a Fiú tud megszabadítani a bűn pusztító uralmától. Az Újszövetségben a szabadság elsősorban lelki értelemben szerepel. „*Ne féljete azoktól, akik a testet megölik, de a lelket meg nem ölhetik.*” (Mt 10,28)

Jézus küldetése volt a szabadítás. Már a neve is erre utal. A héber Jésuaból ered, ami azt jelenti, hogy az Úr a szabadítás. A keresztyén ember a szabadságát Krisztustól kapja kegyelemből. Ez a szabadság nem csak szabadság valamitől, a bűn hatalmától, hanem szabadság valamire: az Isten szerint való jó cselekvésére, hálás szolgálatra, szeretetre.

A lelki szabadságot a keresztyén ember a Szentlélek által nyeri el. Így írja az apostol: „*Az Úr pedig a Lélek, és ahol az Úr Lelke, ott a szabadság.*” (2Kor 3,17)

Szabadok és szolgák a Bibliában:

Az ókori Kelet társadalmi rendjébe beletartoztak a rabszolgák, akik hadifoglyokból vagy

teljesen eladósodottakból lettek rabszolgává. Az Ószövetségben számtalan törvényt találunk a rabszolga és ura életének a koordinálására. Az ószövetségi próféták és a legősibb ószövetségi hagyományok az egyiptomi szabadulásra hivatkozva támadták azt a viselkedést, amely a rabszolgákat nem emberként, hanem tárgyként kezelte. Isten törvénybe foglaltatta, hogy ha elszegényedik valaki a nép tagjai közül, akkor is csak 6 évig lehet rabszolga, és a 7. évben szabadon kell bocsátani, (5Móz 15,12 –18) és nem engedheti el üres kézzel az ura. Így emlékeztet ez a törvény az Egyiptomban töltött szolgaság éveire, és arra, hogy Isten onnan kiváltotta a népét. Az Újszövetségi tanítás szerint az embereket elválasztó társadalmi különbségeknek nincs többé létjogosultsága a Krisztusban elnyert egység miatt. Így Krisztusban többé „*nincs zsidó, sem görög, nincs szolga, sem szabad, sem nő, mert ti mindnyájan egyek vagytok Krisztus Jézusban.*” (Gal 3,28) (A teológiai egyenlőség gondolata a Filemonhoz írt levél alapján nem jelentette azonban azt, hogy Pál apostol azt a konzekvenciát vonná le ebből, hogy a rabszolgaság intézményét meg kellene szüntetni.)

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Az óra a harmadikos évfolyam tematikájába, a szabadítás témájába vezeti be a gyermekeket, amihez az év szimbólumát társítja: a repülő madár képét.

A biztonságot adó környezetben felnövekvő gyermek a pillanat szabadságában él. A pillanatnyi átélések, tapasztalatok erőteljesebben határozzák meg a jelenlétét, mint a múltbeli cselekedetek és a jövőre vonatkozó aggodalmak. A harmadikos gyermek mindemellett egyre fejlettebb időfogalommal és ok-okozati összefüggésekben gondolkodik és lát rá az események közti összefüggésekre. Éppen erre építjük a tanév során a szabadság-szabadítás tematikáját, amit ebben a leckében vezetünk be.

A gyermek könnyebben elképzei a szabadság hiányát, a fogságot, mint magát a szabadság fogalmát a maga természetességében. A hiány adja meg a szabadítás és a szabadság értékét. Ezért közelítünk a szabadság témájához a fogság, korlátok, megkötöttség irányából. Ezeket konkrét, saját hétköznapi tapasztalat hiányában egy-egy állatról szóló történet vagy mese kapcsán ragadjuk meg.

A lecke során kitérünk a szabadság-szabadosság kettősségére is. A rosszul értelmezett szabadság végül veszteségekhez, megkötöttséghez vezethet. Az egyházi iskola két órás keretébe belefér ennek a szempontnak az átbeszélése is.

A téma kapcsán példaként előjöhethetnek nem gyermekeknek szánt filmélmények, sorozatélmények, számítógépes játékok. Bár megemlíthetjük, hogy azért csak idősebbeknek ajánlják ezeket, mert megterhelik a lelket, de ne az erkölcsi intelemre fordítsuk az energiánkat! Sokkal fontosabb a gyermek ezekkel kapcsolatos érzelmi érintettsége, amihez kapcsolhatjuk az egész év anyagát. Pedagógiai adottság és kihívás, feladat a gyermekek megterhelt lelkivilágának helyes megközelítése. Ha a szabadítást közvetítjük, könnyítünk rajtuk, ha moralizálunk, újabb terhet rakunk rájuk.

Ez az óra alkalmas arra, hogy felmérjük, a csoportunk hogyan viszonyul az év témájához, mi az a tapasztalati horizont, ahol majd megszólíthatjuk újból és újból Isten szabadításával.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
- Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. - Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten a tankönyvi képek és szöveg alapján segítséggel tudjon beszélni a korlátokról, szabadságról, szabadításról. - Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten tudja segítséggel példákon keresztül megmagyarázni, mit jelent a szabadság, a szabadítás. - Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten tudja segítséggel értelmezni a lecke Igéjét: Ézsaiás könyve 40,31a - Vegyen részt a hittanoktató által választott ének tanulásában.	- Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. - Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten tankönyvi képek és szöveg alapján tudjon beszélni a korlátokról, szabadságról, szabadításról. - Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten tudjon példákat mondani a szabadságra és a szabadításra. - Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten tudja értelmezni a lecke Igéjét: Ézsaiás könyve 40,31a - Vegyen részt a hittanoktató által választott ének tanulásában, tanulja meg az ének szövegét.

ÓRAVÁZLAT-JAVASLAT

GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK 1. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Szabadítás, szabadság fogalom.

Kognitív cél: A szabadítás fogalmának megalapozása.

Affektív cél: A szabadság megéléséhez kapcsolódó differenciált érzelmek feltárása.

Pragmatikus cél: Játékos gyakorlatokon keresztül a korlátok közötti szabadság és a szabadítás élményének megtapasztaltatása.

Óra fő része	Javaslatok	Tan eszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Házi feladat megbeszélése: Bibliai történetek a Szabadító Istenről - Ki gyűjtött otthon további történeteket? - Hányat?	Megjegyzés: Az összegyűjtött történeteknek most csak a száma és a címe fontos. Nem térhetünk ki magára az eseményre, mert nem marad idő az óra többi anyagára. A cél, hogy megszámoljuk, hány ilyen történetet talált a csoport, amelyek demonstrálják, hogy Isten a Bibliában valóban

	Mennyire más! Mozdulatok! Diktáljunk egymással ellentétes mozdulatokat, amelyeket a gyermekek egymás után végezzenek el. Figyeljük meg, éljük át a köztük lévő különbségeket! Tanári instrukciók: 1. Szorítsd öklöbe mindkét kezéd! 2. Nyisd ki és tárd szét a tenyereidet! 1. Szorítsd össze a szemedet, hogy semmit ne láss! 2. Szépen lassan nyisd ki, és nézz körbe! 1. Húzd össze a szemöldököd, ráncold a homlokod, mintha dühös és mérges lennél! 2. Engedd el arcizmaid, engedd kisimulni az arcod! 1. Szorítsd össze az ajkaidat, a szádat, mintha mérges, dühös lennél! 2. Engedd el, és mosolyogj egyet! 1. Állj fel a székről/állj ki a padból, kulcsold össze a kezedet a mellkasodon, húzd be a vállad, fejed, nyakad, mintha dacos lennél! 2. Engedd le a kezeidet, egyenesedj ki, nézz a másik felé! 1. Csukódj össze guggolásba szép lassan! 2. Majd szép lassan állj fel, és tárd szét a karjaidat, mintha felfelé nyújtóznál! Átvezetés: Ezen az órán a szabadság-szabadítás fogalmaival ismerkedhetünk. Tartsátok emlékeztetetekben ezeket a mozdulatokat, átéléseket, azt, hogy milyen volt egyik állapotból a másikba kerülni!	Szabadító Istenként mutatkozik be. Megjegyzés: Ezzel a mozgásos feladattal a gyermeknek lehetőséget adunk átélni a fogság-szabadság, nyitva-csukva, szorításban-szabadságban ellentétpárokat. Javaslat: Hagyjunk időt az egyes mozdulat-párok között, hogy legyen lehetőségük az átélések között észlelni a testük változását!
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	Beszélgetés a tankönyv ábrái, szövege és feladatai alapján. Beszélgetés a rabságban és a szabadon élő állatokról a képek alapján. Kérdések a sasmadár repülő alakjához: • Láttatok-e sasmadarat? • Milyen a szárnyalása? • Szeretnétek-e repülni?	TKGY 3. lecke 1. feladat TKEI 3. lecke 1. feladat TKEI 3. lecke, 17. o. Aranymondás és Tudod-e? TKGY 3. lecke, 17. o. Aranymondás és Tudod-e?

	• Ki ült repülőgépen? • Miért lehet olyan jó repülni? Aranymondás tanulása mozdulatokkal Beszélgessünk, értelmezzük az aranymondást úgy, hogy közben elmutatjuk az egyes részeket! Utaljunk vissza az óra eleji mozdulatokra! • Úrban – felfelé mutató mutatóujj • bíznak – összekulcsolt kéz • erejük – két oldalra kitért kar, kezek ökökbe szorítva • szárnyra kelnek – tenyereket a mellkas felé fordítjuk, egymás előtt/mögött elcsúsztatjuk, és a hüvelykujjakkal összekapaszkodva madarat alkotunk • mint a sasok – a kezekből kialakított madárral felfelé szárnyalunk, felfelé visszük a karjainkat Saját élmények a szabadsághoz kapcsolódva Feladat és beszélgetés Kapcsolódás a fogsághoz és a szabaduláshoz köthető érzésekhez feladatokkal Beszélgetés a szabadság határaitól, a gyermekek élethelyzeteihez kapcsolva A munkáltató tankönyv feladatában szereplő szituációk megbeszélése	Az aranymondáshoz közvetlenül kapcsolódó feladat: TKGY 3. lecke 5. feladat TKEI 3. lecke 5. feladat Használhatjuk az aranymondás elsajátításához, de feladható házi feladatként is. TKGY 3. lecke 2. feladat TKEI 3. lecke 2. feladat TKGY 3. lecke 3–4. feladat TKEI 3. lecke 3–4. feladat Javaslat: Dolgozzanak páros munkában a gyerekek ezekkel a feladatokkal! Ez biztonságot ad a kicsit nehezebb feladatoknál, a rátalálás közös öröme pedig mélyíti az átélést. Ezeket a feladatokat átvihetjük az egyházi iskolában a 2. órára is. TKGY 3. lecke 6. feladat TKEI 3. lecke 6. feladat
Aranymondás	„De akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok.” (Ézs 40,31a)	

Énekjavaslatok	„Szabadításod öröme...” (TKGY 141. o. 6., TKEI 157. o. 6.) RÉ21 724: „Jézus, nyájas és szelíd ...” (TKGY 137. o. 1., TKEI 153. o. 1.) RÉ21 66:1–2. verse: „Örvendj, egész föld...” BS 96: „Jöjj, szabadíts meg!” (dall. RÉ21 561: „Szent vagy örökké, Atya Úr Isten...”) (+DU) BS 171: „Jézus Krisztus megszabadított...” – kánon JJ 116: „Vígán csendül...”	
Házi feladat	TKGY 3. lecke 7. feladat TKEI 3. lecke 7. feladat	

TOVÁBBI ÖTLETEK:

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

TKGY 16–17. o., TKEI 16–17. o.

A képen látható:

Párhuzamos szituációkat ábrázoló képeket látunk, melyek tartalma ellentétes. (fogság, bezártság – szabadság ellentétpárok) Rácsok mögött, bezárt oroszlán – szabadon, saját élőhelyén lévő oroszlán, kalitkába zárt madár – szabadon szárnyaló madár, akváriumban úszkáló hal – saját élőhelyükön úszkáló halak. A baloldali képek alján kérdőjelek, melyek a helyzet megfogalmazását célozzák, kérdezik a nézőtől. A jobb oldali képek alatt a „szabadítás” kifejezés szerepel.

A szöveg: Az év célkitűzését tudatosítja a tanulóknban.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1.Képolvasási javaslat:

- A baloldalon látható – egymás alatt lévő – képeket nézzétek végig! Milyen állat van rácsok közé zárva? Láttál-e hasonló helyzetben lévő oroszlánt? Miért volt bezárva?
- Figyeld meg az állat „arcát”, mozdulatát – mit fejez ki?
- Figyeld meg a madarat a kalitkában! Mit csinál? Miért van kalitkában? Hol szeretne élni?
- Miért van ott az akváriumban lévő hal? Mire lenne szüksége?
- Mi a közös a három állat életében? A kérdőjelek is ezt „kérdezik” tőled! Választhatsz az alábbi kifejezések közül is.

Fogság, fogva tartás, elzárás, bezárás, korlátozás, elszigetelés

- Voltál-e már szobafogságban valamilyen helytelen viselkedés miatt? Milyen érzéseket éltél meg?
- Előfordult-e már veled, hogy a liftben „ragadtál”? Milyen érzés volt? Mire gondoltál? Mondd el a többieknek!

- Figyeljétek meg az egymás alatt lévő képeket a jobb oldalon! Hol van az oroszlán? Mit csinál? Mire figyelhet? Hasonlítsd össze a bal oldalon lévő oroszlánna!
- Nézd meg a szárnyaló madarat! Hova repülhet? Miért? Hasonlítsd össze a kalitkába zárt madárral!
- Figyeld a halakat, hol élnek? Hová úsznak? Miért? Hasonlítsd őket össze az akváriumban élő hallal!
- Mi a közös a jobb oldalon lévő állatok életében? Próbáld megfogalmazni! Mondj példákat! Választhatsz az alábbi kifejezésekből is.

Szabad, kötetlen, akadálytalan

- Mi szükséges ahhoz, hogy valaki a fogságból, a bezártságból kiszabaduljon és szabadon élhessen? Olvasd el a jobb oldali képek alatti kifejezést! Hogyan történik a szabadítás?
- Ebben a tanévben a Szabadító Isten tetteivel ismerkedtek majd meg, Aki titeket is meg tud szabadítani a félelemtől, szorongástól, rettegéstől. Tudnál-e erre példát mondani a többieknek?
- Mondjatok példát a szabadságra! Milyen helyzetekben érezted magad szabadnak?
- Mit gondoltok, a szabadságnak vannak-e szabályai? Ha igen, mik ezek?
- Miért van szükségünk a szabadságra és miért kellene mégis a szabályok?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

Aranymondás: „De akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok.”

- Láttál-e már sast a magasban szárnyalni?
- Keress róla képeket a könyvtárban, vagy az interneten!

1. Imádságra nevelés – Szabad szív

A gyerekek megtapasztalják, hogy Istenhez vihetik a félelmeinket, szomorúságunkat és nehéz érzéseinket, és az imádságban ezek „lassan letekerednek”, a szív pedig felszabadul.

Eszközök:

- 1 nagy papírszív (vastag kartonból), erre legyen felírva az aranymondás: Ézs 40,31
- fekete fonál

Előkészület:

Az aranymondásos piros szívre tekerjük fel a vastag fonalat úgy, hogy ne lehessen elolvasni a szöveget, jól fedje be a fonál a papírt.

Rávezető beszélgetés:

- Milyennek látjátok ezt a szívet?
- Mit csinál ez a fonál ezzel a szívvel?
- Vajon örül ez a piros szív, hogy egy fekete fonallal körbe van tekerve?
- Mitől lehet ilyen egy veled egyidős gyerek szíve?
- Mit kellene tenni ezzel a fonallal?

Várható válaszok:

- Szomorúnak, bezártnak látják, mintha be lenne csomagolva, nehéz neki.

- A fonal összeszorítja a szívet, fogja, körbeveszi.
- Nem örül ennek a szív.
- Ha beteg, ha összeszidják, ha kinevetik, ha nem szeretik, ha nem fogadják el.
- Le kell tekerni a fonalat.

Átvezetés:

Amikor a szívünk ilyen, mint ez a papírszív, amikor nem szabad, amikor azt érezzük, hogy összeszorít valami, akkor is van megoldás.

Azt mondja a Biblia:

Akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok.” (Ézs 40,31)

Narráció:

Most lassan kiszabadítjuk ezt a szívet. Elmondjuk Istennek, hogy mit hozunk Hozzá.

Mindenki, aki szeretne letekerni egyet a szívről, idejön, elmond egy mondatot Istennek. Én kezdem.

Istenem, Hozzád hozom a félelmeimet.

- Istenem, hozzád hozom, ha szomorú vagyok.
- Istenem, hozzád hozom, ha egyedül vagyok.”
- Istenem, hozzád hozom, ha félnék tőlem / csúfolnak.”
- Istenem, hozzád hozom, ha nem tudom, mit tegyek.”
- Istenem, hozzád hozom, ami bánt engem.”

Közös zárás: Benned bízunk Szabadító Istenünk. Ámen.

2. Csomózzuk ki magunkat!

A gyermekek álljanak körbe! Nyújtsák előre a karjaikat, majd hunyják le a szemüket! Csukott szemmel szép lassan haladjanak a kör belseje felé, és ha éreznek egy kezet a saját kezük ügyében, fogják meg! Minden kéznek kell keresnie egy másikat. Amikor minden kéz párra talált, kinyithatják a szemeiket. A kezek, karok kuszasága csomót alkot. A játék célja, hogy anélkül, hogy elengednék egymás kezét, a csomóból egy kört alakítsanak. Időnként két kör is kialakul.

3. Ördöglakat

Vihetünk be az órára egyforma és különböző nehézségű ördöglakatokat. Kis létszámú csoportban akár mindenkinek egyet. Rendezhetünk versenyt.

Ördöglakat házilag is készíthető:

http://ordoglakat.blog.hu/2010/08/22/ordoglakat_szogekbol

4. Rush Hour – Csúcsforgalomban: logikai játék

Autókat megadott szabály szerint ki kell szabadítani a közlekedési dugóból.

<https://www.youtube.com/watch?v=EW7h8zvxawk>

5. Vad Magyarország – A vizek birodalma

51 perces magyar természetfilm egy a Dunakanyarban élő rétisas család mindennapjai szemszögéből.

A magyar-német koprodukcióban készült egyórás természetfilm lenyűgöző képi világával és sodró történetével méltón jeleníti meg Magyarország tájait, állatvilágát és természetéhez kötődő hagyományait. A négy évszakra átívelő, több mint húsz hazai helyszínen forgatott film évtizedek óta az első, hazánk vadvilágát átfogóan bemutató produkció.

A filmben megannyi, a sas madarak szárnyalása segítségével elkészített felvétel segíti az átélését a repülés szabadságának, tágasságának. Segít gazdagítani a tanév fő szimbólumát, a sasmadár képét. Egyben kapcsolódik a természetismeret óra anyagához, és erősíti a nemzeti öntudatot. A film végén beszéljünk arról, hogy mi az, ami a természetismeretünket, és mi az, ami a szabadításról szóló üzenetet gazdagította!

<https://www.youtube.com/watch?v=mHHjosWMCx4>

Kiemelhető rövid részletek:

A film első percében a zene, a „Madárka, madárka” kezdetű népdal és a madarak szárnyalása elröpíti a képzeletet, a gondolatokat a madarak titokzatos szárnyalásához. A 46–48. percekben látványos a darvak és a rétisas szárnyalása.

6. Törpe, varázsló, óriás – feszültségoldó játék

Cél: a szabályok fontosságának tudatosítása (csak akkor működik egy csapat jól, ha megvannak a feladatok, szabályok, szerepek, és ezeket rendeltetésszerűen használjuk).

Annak a megtapasztalása és tudatosítása, hogy a szabadság felelősségteljes helyzetállapotot jelent.

Egyezményes jelek:

- törpe a két szétárt tenyér heves forgatása bokamagasságban,
- varázsló a két szétárt tenyér heves forgatása csípőmagasságban,
- óriás a két szétárt tenyér heves forgatása kinyújtott karokkal magasan a fejünk fölött.

Viszonyok:

- a törpe fél az óriástól, mert eltapossa,
- az óriás fél a varázslótól, mert elvarázsolja,
- a varázsló fél a törpétől, mert odaszögezi a szakállát a földhöz.

A játék menete:

A csoport tagjai két csapatot alkotnak. A csapatok félrevonulnak, és megbeszélik, melyik figura szerepébe bújnak.

A két csapat felsorakozik egymással szemben kb. 1–1,5 m távolságra. Adott jelre mindannyian egyszerre mutatják a választott figura jelét. Ha a két csapat ugyanazt a szerepet választotta, nem történik semmi, félrevonulnak, és új szereplő bőrébe bújnak.

Fontos, hogy minden barát más személy legyen.

Csapaton belül mindannyiuknak ugyanazt a figurát kell választaniuk.

Ha más-más figurát választott a két csapat, az egyik szükségképpen a másik fölött helyezkedik el.

Ekkor a fölényben levő csapat lerohanja az alacsonyabb státuszú csapatot, és megpróbálja elcsípni annak minél több tagját.

Akit elkaptak, átpártol az új csapatához.

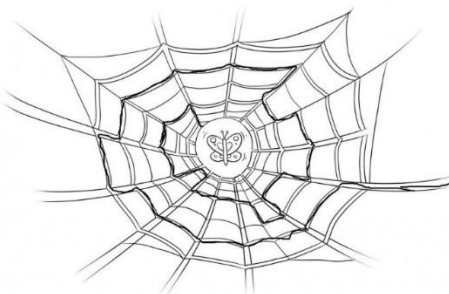
Megjegyzés:

Érdemes a terem két falát kinevezni házikónak. A menekülők számára ez jelenti a biztonságot, itt már nem kaphatják el őket. Ez a játék a kő-papír-olló csoportra alkalmazott formája.

Forrásanyag: <http://www.veszpremhittan.hu/segedanyagok/segeda21.htm> (Tömegjátékok)

ÚTMUTATÓ A MUNKÁLTATÓ TANKÖNYV FELADATAIHOZ

3. feladat: Az útvesztő megoldása

4. feladat:

- a) Írjuk a megoldásokat a rácsok alatti vonalakra! Balról jobbra haladva a megfejtés: félelem, szomorúság, magány, harag, keserűség.
b) A szappanbuborékok megfejtése: vidámság, öröm, bátorság, nyugalom, nyitottság.

5. feladat: Az aranymondás szövege összeolvasható, ha oszloponként haladunk fentről lefelé, balról jobbra. „De akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok.” (Ézs 40,31a)

ÓRAVÁZLAT-JAVASLAT EGYHÁZI ISKOLÁK 2. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Szabadítás, szabadság fogalma

Kognitív cél: A szabadítás fogalmának megalapozása.

Affektív cél: A szabadság megéléséhez kapcsolódó differenciált érzelmek feltárása.

Pragmatikus cél: Játékos gyakorlatokon keresztül a korlátok közötti szabadság és a szabadulás élményének megtapasztaltatása.

Óra fő része	Javaslatok	Taneshköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Házi feladat ellenőrzése Ki hány madarat talált a tankönyvben?	TKGY 3. lecke 7. feladat TKEI 3. lecke 7. feladat
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	Hárman madárban – mozgásos dramatikus játék - A gyermekek sétálva járkák be a teret! - Tapsra lendüljenek be, iramodjanak neki, mintha madarak lennének! Utána megint lassítsanak, sétáljanak! - Hármas csoportban dolgozzanak! Ha lehet, azonos nemű és azonos súlycsoportú gyerekek kerüljenek össze! Hármuk közül egy a madár, két gyermek pedig a madár két szárnya. A feladatot háromszor fogják elvégezni, hogy mindhárom gyermek megélhesse a madár szerepét.	Megjegyzések: Ez a mozgásos játék az előző tanóra anyagát eleveníti fel, egyben átélhetővé teszi a gyermekek számára az év szimbólumát és üzenetét. Legyen megfelelő nagyságú terünk

	• A két szélső gyermek a középén lévőknek az egyik és másik karja alá áll. A középső a két szélső vállára teszi a kezeit, így tudja irányítani őket. Lassan mozogva próbálja ki, mennyire érzik az irányítást a szárnyak. Zene ütemére, sodrására szállhatnak körbe a térben. A szélsők engedelmeskedjenek a középsőnek. Szabályok: • A szárnyak engedelmeskednek a madárnak, és arra haladnak, olyan gyorsasággal, olyan tempóban, ahogy a középső gyermek irányítja őket. • A madarak vigyáznak a többi madárra, kerüljék ki őket, és finoman bánjanak a szárnyakkal! • Amelyik madár nem tud szabályosan, másokra figyelve repülni, vissza kell térnie a fészekhez (amit kijelölünk a teremben/udvaron). Indítsuk be a zenét, és hagyjuk, hogy a madarak kipróbálják magukat! Majd állítsuk le a zenét/tapsoljunk/sípoljunk, váltás, az egyik szárny lesz a madár! Majd a következő játékban a harmadik. Beszélgetés az átélésről: • Milyen volt madárnak lenni? • Milyen volt tartani a határokat? • Milyen érzés szárnynak lenni, engedelmeskedni? • Az engedelmeskedésben is lehet szárnyalni, ha figyelünk a madárra. Együtt, egymásra hangolódva lehetett a legjobban szárnyalni. Átvezetés az ismétlésre és az aranymondás felidézésére: Ebben az évben Isten szabadító tetteiről tanulunk. Szabadnak lenni olyan, mint szárnyalni az égben. Ehhez kapcsolódik az aranymondás is.	hozzá! Mutassuk meg a határokat, és mondjuk el a játék szabályait! Közben újra és újra utaljunk vissza az előző órán tanultakra! Adjunk időt a játék egyes módozataira! A feladatot végezhetjük zenére és zene nélkül is. A zene sodrást, ritmust ad a mozgásnak. Mutassuk be a mozdulatokat! Javasolt zenék: Chopin: Douze Etudes Op. 25: No. 1 https://www.youtube.com/watch?v=wygy721nzRc Csajkovszkij: Flat Minor Op. 23 – Allegro non troppo https://www.youtube.com/watch?v=7_WWz2DSnT8 Az aranymondáshoz közvetlenül kapcsolódó feladat: TKGY 3. lecke 5. feladat TKEI 3. lecke 5. feladat

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Imádságra nevelés – Szabad szív

A gyerekek megtapasztalják, hogy Istenhez vihetik a félelmeinket, szomorúságunkat és nehéz érzéseinket, és az imádságban ezek „lassan letekerednek”, a szív pedig felszabadul.

Eszközök:

- 1 nagy papírszív (vastag kartonból), erre legyen felírva az aranymondás: Ézs 40,31
- fekete fonal

Előkészület:

Az aranymondásos piros szívre tekerjük fel a vastag fonalat úgy, hogy ne lehessen elolvasni a szöveget, jól fedje be a fonál a papírt.

Rávezető beszélgetés:

- Milyennek látjátok ezt a szívet?
- Mit csinál ez a fonál ezzel a szívvvel?
- Vajon örül ez a piros szív, hogy egy fekete fonallal körbe van tekerve?
- Mitől lehet ilyen egy veled egyidős gyerek szíve?
- Mit kellene tenni ezzel a fonallal?

Várható válaszok:

- Szomorúnak, bezártnak látják, mintha be lenne csomagolva, nehéz neki.
- A fonál összeszorítja a szívet, fogja, körbeveszi.
- Nem örül ennek a szív.
- Ha beteg, ha összeszidják, ha kinevetik, ha nem szeretik, ha nem fogadják el.
- Le kell tekerni a fonalat.

Átvezetés:

Amikor a szívünk ilyen, mint ez a papírszív, amikor nem szabad, amikor azt érezzük, hogy összeszorít valami, akkor is van megoldás.

Azt mondja a Biblia:

Akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok.” (Ézs 40,31)

Narráció:

Most lassan kiszabadítjuk ezt a szívet. Elmondjuk Istennek, hogy mit hozunk Hozzá.

Mindenki, aki szeretne letekerni egyet a szívről, idejön, elmond egy mondatot Istennek. Én kezdem.

Istenem, Hozzád hozom a félelmeimet.

- Istenem, hozzád hozom, ha szomorú vagyok.
- Istenem, hozzád hozom, ha egyedül vagyok.”
- Istenem, hozzád hozom, ha félnek tőlem / csúfolnak.”
- Istenem, hozzád hozom, ha nem tudom, mit tegyek.”
- Istenem, hozzád hozom, ami bánt engem.”

Közös zárás: Benned bízunk Szabadító Istenünk. Ámen.

2. Vad Magyarország – A vizek birodalma

51 perces magyar természetfilm egy Dunakanyarban élő rétisas család szemszögéből.

A magyar-német koprodukcióban készült egy órás természetfilm lenyűgöző képi világával és sodró történetével méltón jeleníti meg Magyarország tájait, állatvilágát és a természeti kincseihez kötődő hagyományait. A négy évszakon átívelő, több mint húsz hazai helyszínen forgatott film évtizedek óta az első, hazánk vadvilágát átfogóan bemutató alkotás.

A filmet a sasokra rögzített kamerák segítségével vették fel, így elképzelhetővé válik a repülés során élénk táruló világ és átélés.

Kapcsolódik a természetismeret óra anyagához, és erősíti a nemzeti öntudatot is.

A film végén beszéljünk arról, hogy mi az, ami a természetismeretünket, és mi az, ami a szabadításról szóló üzenetet gazdagította.

<https://www.youtube.com/watch?v=mHHjosWMCx4>

Kiemelhető rövid részletek:

A film első percében a zene, a „Madárka, madárka” kezdetű népdal és a madarak szárnyalása elröpíti a képzeletet, a gondolatokat a madarak titokzatos szárnyalásához. A 46–48. percekben látványos a darvak és a rétisas szárnyalása.